

๖. กิริยาในระหว่างและประโยชน์แหก

กิริยาในระหว่าง

บทกิริยาในระหว่าง คือบทเช่นไร? คือบทกิริยาที่อยู่ในระหว่างประโยชน์ ยังไม่สิ้นสุดข้อความ ได้แก่บทกิริยาต่อไปนี้คือ

๑. บทกิริยาที่ประกอบด้วย อนุต มาน ปัจจัย มีลิงคะ วจนะ วิภัตติ เมื่อน
บทประทานเรียงอยู่หลังจากประทานเป็นต้นไป เช่น

อิมสมี อารามเม สามเณรา ต์ สาล คนดุตรา ภตตานิ ภูนชนุตา อตตโน อตตโน
วสนภูฐาน ปจจاقจุนติ ฯ

อนุต มาน ปัจจัย ที่เป็นอัพกันตรกิริยานี้ ต้องมีลิงคะ วจนะ วิภัตติ เมื่อ
ประทาน วางแผนอยู่หลังประทาน (คือประกอบด้วยปฐมาวิภัตติ) ถ้าประกอบวิภัตติอื่น
จัดเป็น วิเสสนะทุกตัว เช่น เสฎฐี อิตตี คำม คุณตี ปสุสโน ต ป กุโกรสติ ฯ เสฎฐี
อ.เศรษฐี ปสุสโน ห นอย อิตตี ช งหญิง คำม - คุณตี ผู้ไปอยู่สู่บ้าน ปกุโกรสติ
ย่อมร้องเรียก ต (อิตตี) ช งหญิงนั้น ๆ คุณตี ประกอบด้วย อนุต ปัจจัย แต่ไม่ประกอบ
ลิงคะ และ วิภัตติ เมื่อประทาน ไม่จัดเป็นกิริยาในระหว่าง แต่จัดเป็นวิเสสนะขยาย
อิตตี เพราะมีลิงคะ วจนะ วิภัตติ เมื่อ น อิตตี ฯ

๒. บทที่ประกอบด้วยตุนาทิปัจจัย (ตุน, ตุว, ตawan ปัจจัย) เป็นกิริยาอาการ
ของประทาน เช่น

โพธิสตุโต ผ่าน คเหตุว่า ตานิ ชาทิตว่า ปุน อหา ฯ

ตุนาทิ ปัจจัย ถ้าไม่เป็นกิริยาอาการของประทาน ไม่จัดเป็น กิริยาในระหว่าง
เช่น

โใส ตโต นิกุขมิตว่า อรณูณ คายิตว่า ทารูนิ อุทธرنติยา เอกิสส่า อิตติยา
คีตส�ท ท สุตว่า สเร นิมิตต คณหิ ฯ

โใส (สามเณโร) อ.สามเณรนั้น สุตว่า พังแล้ว คีตส�ท ท ช งเสียงแห่งเพลงขับ
อิตติยา ของหญิง เอกิสส่า คนหนึ่ง ตโต (ตามโต) - นิกุขมิตว่า - อรณูณ - คายิตว่า
- ทารูนิ - อุทธرنติยา ผู้ออกแล้ว จากบ้านนั้น ขับร้องเก็บอยู่ ช งฟืน ท. ในป่า คณหิ

ถือเอาแล้ว นิมิตต์ ซึ่งนิมิต สเร ในเสียงฯ นิกุขมิตรวา ก็ดี คายิตวา ก็ดี ไม่ใช่กริยาอาการของประธานในประโยค แต่เป็นกริยาอาการของหญิง ดังนั้น ทั้ง นิกุขมิตรวา และ คายิตวา จึงแปลหลังจาก อิตถิยา (คายิตวา แปลไม่ออกสำเนียงปัจจัย เพราะเป็นสมานกถากริยา ดูการแปลตุนอาทิปัจจัยเพิ่มเติม)

๓. บทนามนามหรือคุณนาม หรือ ต ปัจจัย ที่มีลิงค์ วจนะ วิภัตติ เหมือนประธาน เรียงอยู่หลังประธานแปลว่า เป็น จัดเป็นวิภัตติ ก็ต้องตัวหน้าที่ขยายประธานให้แปลจากเดิม และจะต้องมีกริยาที่ประกอบด้วยราศูนความหมาย ว่ามี ว่าเป็น อยู่หลัง เช่น อเกกทิวส์ อมໂග สามเณร อิมສูมี อาราม ภิกษุ สามา ปวิสิตวา ตาย ภตตานิ ภุณชิตวา ตุกුรหจิตตา (หุตวา) ตายกาน รมน เทสนติ สามเณร ข้าแต่สามเณร อมໂග ผู้เจริญ อเกกทิวส์ ครั้งนั้นในวันหนึ่ง ภิกษุ อ.ภิกษุ ท. อาราม อิมສูมี นี้ ปวิสิตวา เข้าไปแล้ว สามา สุ่คลา ภุณชิตวา ฉันแล้ว ภตตานิ ซึ่งภตตานิ หุตวา เป็นผู้มีจิตยินดีแล้ว (หุตวา เป็น) เทสนติ ยอมแสดง รมน ซึ่งธรรม ตายกาน แก่ทายก ท. ฯ

ประโยคแทรก

คือข้อความที่แทรกเข้ามาต่างหากจากข้อความเดิม มีประธาน และ กริยาเป็นเฉพาะของตนเองประโยคแทรกมี ๒ ชนิดคือ

๑. ประโยคอนาคต ประธานและกริยาของประโยคนี้ประกอบด้วยฉันภูริวิภัตติ แปลว่า เมื่อ... เช่น

สามเณร เอกໂട ทูรูปทสสเน กິພ ປສສີຕວາ ອຈຣີຍສຸສ ອາຄຈຸໂຕ ປລາຍືສຸ ฯ

สามเณร อ.สามเณร ท. ປສສີຕວາ දູແລ້ວ ກິພ ຊົ່ງກົງກິພາ ທຸຮູປທສສເນ ໃນວັດຖຸເປັນເຄື່ອງເຫັນຊື່ຽບປິນທີ່ໄກລ (ທີ່ວີ) ເອກໂຕ ໂດຍຄວາມເປັນອັນເດີວັນ ອຈຣີຍສຸ ເມື່ອອາຈາຍ໌ ອາຄຈຸໂຕ ມາອູ້ ປລາຍືສຸ ໜີໄປແລ້ວ

๒. ประโยคลักษณะ ประธานและกริยาของประโยคนี้ประกอบด้วยสัตตมวิภัตติ แปลว่า ครั้นเมื่อ..... เช่น

โจรา เสภูธิสส คาม ฉิทุํ คเวสนตา ปหมมาเส อติกกนูเต โວกาສ ลภีสุ ฯ

โจรา อ.โจร ท. คเวสนตา แสวหАОຢ່ ฉิทุํ ชິງຊ່ອງ คາມ ໃນບ້ານ ເສົງຈິສສ
ຂອງເສດຖະກິດ ປະມາເສ ຄຣັນເມື່ອເດືອນທີ ๑ ອຕິກກນຸແຕ ລວງໄປແລ້ວ ລົງສຸ ໄດ້ແລ້ວ ໂອກສໍ
ຊື່ໂອກສາ

ກົດຍາຂອງປະໂຍດແທຮກນີ້ ປະກອບດ້ວຍ ອຸນຕ ມານ ຕ ປັຈຍ ທີ່ເປັນສັພົບ ກົດຍາກິຕົກ
ລ້ວນ ພ ເຫັນນີ້ ຈຶ່ງຈະເປັນກົດຍາຂອງປະໂຍດແທຮກໄດ້ ແລະ ປະກອບ ຜັງສູງ ຮູ້ອ ສັດຕມືວິກັດຕິ
ມືລິງຄະ ວຈນະ ເສນອກັບປະຮານຂອງຕນເອງ ແນ້ຈະໄນ້ມີຢູ່ໃນປະໂຍດ ກີ່ຕົ້ນໜີ້ນາ ເຊັ່ນ

ອິມສົມື່ ດາມ ເອກສຸສ ທາຮກສຸສ ມາຕາ ຕສຸສ ວຍປຸປຸຕສຸສ (**ສມານສຸສ**) ກາລມກາສີ ฯ

ມາຕາ ອ. ມາຮດາ ທາຮກສຸສ ຂອງເດືກ ເອກສຸສ ດາມນີ້ ດາມ ໃນບ້ານ ເອກສົມື່
ແຫ່ງໜີ້ ຕສຸສ (**ທາຮກສຸສ**) ເມື່ອເດີກນີ້ ວຍປຸປຸຕສຸສ ເປັນຜູ້ຄົງແລ້ວຊື່ວ່ຍ (**ສມານສຸສ**)
ເປັນຢູ່ ດາສີ ໄດ້ກະທຳແລ້ວ ກາລມ ຊື່ກາລະ ฯ

ອັດ, ເວົ້ວ (ກາວ)

ອັດ ສັພົບຄ້າອູ້ຢູ່ໃນຂໍອວມເລຂີນ ແລະ ເວົ້ວ ທີ່ມີຂໍອວມເປັນການແສດງໝາຍເຫດ
ບຸຮົພາຈາරຍ໌ທີ່ໜ່າຍ ໃຫ້ແປລເປັນປະໂຍດແທຮກລັກຂ່າຍ ໃຫ້ຂຶ້ນ ກາວ ແລະ ສຸນເຕ ມາເປັນ
ປະຮານ ແລະ ກົດຍາ ເຊັ່ນ

“ອັດ ກີ່ ກົດສຸສີ ພຣາໜຸນາຕີ ๑º ພຣາໜຸນີ ອ.ນາງພຣາໜຸນົນ ປຸຈຸດີ ດາມແລ້ວວ່າ
ພຣາໜຸນ ຊ້າແຕ່ພຣາໜຸນ ອັດ (ກາວ) ຄຣັນເມື່ອວິວເລີມຢ່າງນີ້ (ສຸນເຕ) ມີຢູ່ (ຕຸກ)
ອ.ທ່ານ ກົດສຸສີ ຈັກກະທຳ ກີ່ ອຍ່າງໄຮ ອົດ ດັ່ງນີ້ ฯ